

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права та гуманітарних наук
Кафедра правоохоронної діяльності та спеціальних
юридичних дисциплін

08-01-08М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять та самостійної роботи
з освітньої компоненти «Актуальні проблеми кримінального
права та процесу» для здобувачів вищої освіти другого
(магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою
«Право» спеціальності D8 Право
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою з якості
навчально-наукового інституту
права та гуманітарних наук
Протокол № 1 від 03.09.2025 р.

Рівне –2025

Методичні вказівки до практичних занять та самостійної роботи з освітньої компоненти «Актуальні проблеми кримінального права та процесу» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за освітньо-професійною програмою «Право» спеціальності D8 Право галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Сахнюк В. В. – Рівне : НУВГП, 2025. – 48 с.

Укладач: Сахнюк Віта Володимирівна, доктор філософії з права, доцентка кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін.

Відповідальна за випуск: Гришко Вікторія Іванівна, к.пед.н., доцентка кафедри правоохоронної діяльності та спеціальних юридичних дисциплін.

Керівник групи забезпечення
спеціальності D8 Право

Швець О. М.

Попередня версія методичних вказівок: 07-05-54М

Зміст

Передмова	3
1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА	3
1.1. Опис освітньої компоненти	3
1.2. Тематика практичних занять	5
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики.....	7
1.4. Критерії та шкала оцінювання	7
2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	8
4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ	36
5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА.....	37

© В. В. Сахнюк, 2025

© НУВГП, 2025

Передмова **Шановні студенти!**

Навчальна дисципліна «Актуальні проблеми кримінального права та процесу» є важливою складовою освітнього процесу для покращення фахової підготовки дослідника та практика-юриста. Саме теоретичне підґрунтя з актуальних проблем кримінального права та процесу є важливим чинником для проведення актуальних наукових досліджень, дозволить визначити та проаналізувати сучасний стан кримінального та кримінального процесуального законодавства.

Ця дисципліна сприяє формуванню глибокого розуміння та апробації теоретичних знань у практичних ситуаціях, де студенти можуть виявити свої навички у кваліфікації кримінальних правопорушень та особливостях притягнення до кримінальної відповідальності.

Пропоновані методичні вказівки допоможуть зорієнтуватись при підготовці до практичних занять, організувати самостійну роботу.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1. Опис освітньої компоненти

Мета: формування у здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня знань та навичок у сфері у сфері кримінального права та процесу України, сприяння формуванню компетентностей, необхідних для розуміння та вирішення складних юридичних питань, пов'язаних з кримінальним правом та процесом.

Основні завдання: засвоєння основних положень кримінального та кримінального процесуального законодавства, вивчення та аналіз сучасних проблем кримінального права та процесу в Україні, засвоєння основних принципів кримінального права та процесу; набуття навичок кваліфікації кримінальних правопорушень; набуття навичок складання та аналізу

кримінальних процесуальних документів; розвиток здатності оцінювати та формулювати власні погляди на проблеми кримінального права та процесу.

Компетентності:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК7. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати вплив правової системи Європейського Союзу на правову систему України.

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК6. Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

СК7. Здатність застосовувати знання та розуміння основних засад (принципів) та процедур судочинства в Україні.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явища правозастосовної діяльності.

СК10. Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм права, а також розуміння особливостей практики їх застосування.

СК11. Здатність критично оцінювати ефективність представництва і захисту прав, свобод та інтересів клієнтів.

СК12. Здатність розвивати та утверджувати етичні стандарти правничої діяльності, стандарти професійної незалежності та відповідальності правника.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Програмні результати навчання (ПРН). Результати навчання (РН)

РН7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв’язання.

РН13. Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих правових інститутів.

РН14. Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування.

РН15. Мати практичні навички розв’язання проблем, пов’язаних з реалізацією процесуальних функцій суб’єктів правозастосування.

РН16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

РН17. Інтегрувати необхідні знання та розв’язувати складні задачі правозастосування у різних сферах професійної діяльності.

1.2. Тематика практичних занять

№	Назва теми	К-сть годин лекцій	К-сть годин практ
Модуль 1			
1.	<i>Практичне заняття 1.</i> Кримінально-правова ідеологія та кримінально-правова політика	2	2
2.	<i>Практичне заняття 2.</i> Актуальні питання інституту покарань в кримінальному законодавстві України. Правила призначення покарання	2	2
3.	<i>Практичне заняття 3.</i> Практичні проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень	2	2

4.	<i>Практичне заняття 4. Проблемні аспекти кваліфікації злочинів проти національної безпеки</i>	2	2
5.	<i>Практичне заняття 5. Проблемні аспекти кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я</i>	2	2
6.	<i>Практичне заняття 6. Проблемні аспекти кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності</i>	2	2
7.	<i>Практичне заняття 7. Проблемні аспекти кваліфікації воєнних кримінальних правопорушень</i>	2	2
8.	<i>Практичне заняття 8. Актуальні проблеми реалізації засад кримінального процесу</i>	2	2
9.	<i>Практичне заняття 9. Актуальні питання доказування в кримінальному провадженні: теорія та практика</i>	2	2
10.	<i>Практичне заняття 10. Проблемні питання проведення слідчих (розшукових) дій за кримінальним процесуальним законодавством України</i>	2	2
11.	<i>Практичне заняття 11. Судовий розгляд в суді першої, апеляційної та касаційної інстанції: теоретичні основи та проблемні аспекти. Окремі питання укладення угод в кримінальному провадженні.</i>	2	2
12.	<i>Практичне заняття 12. Презентація індивідуальних завдань</i>	-	2
	Всього	22	24

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань здобувачів освіти з освітньої компоненти проводиться у формах:

- усного опитування на практичних заняттях;
- письмова відповідь (студент виконує завдання або пише відповіді на питання письмово);
- аналіз та складання правових документів;
- оцінка виконання індивідуального науково-дослідного завдання.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного контролю з освітньої компоненти «Міжнародний захист прав людини» є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених силябусом освітньої компоненти;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом освітньої компоненти, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються, у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час розв'язання практичних занять;
- вміння аналізувати достовірність одержаних результатів.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 100 балів.

Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань;
- аналіз та складання правових документів;
- дискусія, робота в малих групах.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження здобувача освіти не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру ;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

МОДУЛЬ І. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Тема 1. Кримінально-правова ідеологія та кримінально-правова політика

План заняття:

1. Поняття кримінально-правової ідеології та її взаємозв'язок з кримінальним законодавством.

2. Характеристика складових кримінально-правової ідеології: кримінально-правовий ідеал, кримінально-правова доктрина, кримінально-правові принципи.

3. Школи кримінального права та їх вплив на кримінально-правову доктрину України.

4. Принципи кримінального права.

5. Кримінальне законодавство. Механізм реалізації кримінального законодавства.

6. Кримінально-правова політика: поняття та ознаки.

7. Сучасні тенденції кримінально-правової політики України.

Питання для самоконтролю:

1. Що таке кримінально-правова ідеологія?

2. Які основні погляди на кримінально-правову ідеологію існують в науці кримінального права?
3. Які основні складові кримінально-правової ідеології і як вони взаємодіють між собою?
4. Які функції виконує кримінально-правова ідеологія?
5. Хто, на Вашу думку, формує кримінально-правову ідеологію?
6. Які школи кримінального права існують, і який їх вплив на кримінально-правову доктрину в Україні?
7. Які принципи лежать в основі кримінального права, і як вони визначаються в сучасних умовах?
8. В чому проявляється принцип доцільності та економії заходів кримінально-правового характеру?
9. Що означає принцип верховенства права в контексті кримінального законодавства та правосуддя?
10. Що таке кримінально-правова політика, і які є її основні ознаки?
11. Як визначається кримінально-правовий ідеал і чому він є важливим для формування правової системи?
12. Що є кримінально-правовим ідеалом для Вас?
13. Які можуть бути варіанти взаємодії кримінально-правової доктрини з практичною реалізацією кримінального законодавства?
14. Які основні погляди представників класичної школи кримінального права?
15. Які фактори визначають формування сучасних тенденцій у кримінально-правовій політиці?
16. Як можна оцінити ефективність кримінально-правової політики в Україні?
17. Які виклики існують в сучасній кримінально-правовій політиці, і як їх можна вирішити?
18. Які перспективи розвитку кримінально-правової ідеології можна передбачити в майбутньому?

Завдання 1. Заповніть таблицю «Принципи кримінального права та їх значення для кримінально-правової ідеології»

Назва принципу	Де закріплений?	Пояснення	Значення для кримінально-правової ідеології

Завдання 2. Заповніть таблицю «Школи кримінального права та їх вплив на кримінально-правову доктрину»

Назва школи	Представники	Основні погляди	Вплив на кримінально-правову доктрину

Завдання 3. Оберіть та охарактеризуйте одну з тенденцій розвитку кримінально-правової політики (наприклад, поєднання публічних та приватних інтересів, увага до потерпілого а повернення його в коло приватно-правових відносин, гуманізація системи покарань та ін.).

Література (основна: 3, 4, 28; допоміжна: 34, 46, 47, 53, 62, 83, 84, 104, 105).

Тема 2. Актуальні питання інституту покарань в кримінальному законодавстві України. Правила призначення покарання

План заняття:

1. Поняття та ознаки покарання.
2. Цілі покарання.
3. Система покарань в КК України.

4. Порівняння системи покарань в КК України та проєкті КК України.
5. Основні тенденції в системі покарань.
6. Правила призначення покарань. Призначення покарань за сукупністю кримінальних правопорушень. Призначення покарань за сукупністю вироків.
7. Підстави для звільнення від покарання та його відбування.

Запитання для самоконтролю:

1. Як визначається поняття покарання в кримінальному законодавстві України, і які основні ознаки відрізняють його від інших засобів кримінально-правового впливу?
2. Які цілі передбачені в системі покарань згідно кримінального законодавства України?
3. Що таке загальна та спеціальна превенція?
4. Які основні відмінності між системою покарань в КК України та проєктом КК України?
5. Які є основні тенденції в сучасній системі покарань України?
6. Назвіть три основні правила призначення покарань.
7. Які підстави передбачені для звільнення від покарання?
8. Як визначається важливість реабілітації та соціальної адаптації при визначенні цілей покарання?
9. Яким чином система покарань спрямована на запобігання скоєнню нових кримінальних правопорушень?
10. Які покарання віднесено кримінальним законом до основних, а які до додаткових?
11. Як правова система визначає межі призначення покарань для неповнолітніх, і як враховуються особливості їхньої соціальної адаптації?
12. Як враховується ступінь тяжкості кримінального правопорушення при визначенні виду покарання?

13. Як визначається диференціація покарань для різних категорій правопорушників?

14. Які є перспективи розвитку системи покарань в Україні з урахуванням міжнародних стандартів та сучасних тенденцій?

15. Які соціально-економічні чинники впливають на ефективність системи покарань та її спроможність до реабілітації засуджених?

16. За яким принципом побудована система покарань України?

Завдання 1. Напишіть есе обсягом 10-12 речень.

Як Ви розумієте вислів Олени Харитонової «Кримінальне право особливо цікаве тим, що в ньому найгостріше стоїть питання межі. Питання вибудовування й руйнації кордонів. Поваги до гідності людини й водночас потенційної атаки на неї. Право – це завжди певною мірою й розмова про цінності, про те, що і як ми захищаємо. А кримінальне право може розглядатися як «щит і меч» прав людини».

Завдання 2. Проаналізуйте кількісні показники застосування судами різних видів покарань за посиланням. Які основні тенденції спостерігаються в системі призначення покарань?

Завдання 3. Що таке пробаційний нагляд як вид покарання? Зробіть SWOT-аналіз впровадження пробаційного нагляду як виду покарання в кримінальне законодавство України?

<i>Переваги:</i>	<i>Недоліки:</i>
+	-
+	-
<i>Перспективи:</i>	<i>Ризики:</i>
+	-
+	-

Завдання 4. Проаналізуйте рішення Європейського суду з прав людини «Вінтер та інші проти Сполученого Королівства», «Петухов проти України», Рішення Конституційного Суду України.

Дайте відповіді на запитання:

1. Що таке право на надію?
2. Що таке «вінтерівські критерії»?
3. Які недоліки кримінального законодавства України констатовані у Рішенні ЄСПЛ «Петухов проти України»?
4. Як це рішення вплинуло на кримінальне законодавство України?

Завдання 5. Опрацюйте Постанову Пленуму Верховного суду України від 24.10.2003 року № 7 «Про практику призначення судами кримінального покарання». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-03#Text>

Завдання 6. Розв'яжіть задачу

Уявімо, що Ви – суддя, якому доручено вирішити справу Петрова О. К., уродженець м. Рівне, громадянин України, з середньою освітою, неодружений, непрацюючий, судимий:

- вироком Дарницького районного суду міста Києва від 14.06.2023 за ч. 1 ст. 190 КК України до покарання у виді штрафу у розмірі 2 000 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, що становить 34 000 грн.;

- вироком Святошинського районного суду міста Києва від 21.06.2023 за ч. 1 ст. 190 КК України до покарання у виді обмеження волі на строк 2 (два) роки.

Петров О. К. підозрюється у вчиненні кримінального проступку, передбаченого ч. 1 ст. 190 КК України. 21.01.2023 приблизно о 12:00 Петров О. К. у кав'ярні, реалізуючи свій кримінально-протиправний умисел, спрямований на незаконне заволодіння чужим майном шляхом обману (шахрайство), надавши завідомо недостовірну інформацію про те, що він працює ювеліром, під приводом чищення та ремонту запропонував потерпілій Ковтун О. М. передати йому свої золоті

прикраси, на що потерпіла погодилася та надала власні золоті прикраси 583 проби, а саме: - золоті сережки вагою 5 гр та золотий ланцюг довжиною 50 см з золотим кулоном, загальною вагою 7 гр, загальною вартістю 18 531 грн. Після того, як Петров О. К. отримав від потерпілої золоті прикраси, останній повідомив, що ніби-то до вечора поверне їх у справному та гарному стані, але так і не повернувся.

Ваше завдання: Враховуючи попередні судимості та нове кримінальне правопорушення, розгляньте можливі варіанти призначення покарання. Визначте, які правила будуть застосовуватися у даному випадку. Обґрунтуйте своє рішення.

Література (основна: 1, 2, 3, 4, 6, 10, 15, 20, 23, 28, 32; допоміжна: 33, 38, 41, 58, 60, 61, 83, 84).

Тема 3. Практичні проблеми кваліфікації кримінальних правопорушень

План заняття:

1. Поняття та види кваліфікації кримінальних правопорушень.
2. Методологічні основи кваліфікації кримінальних правопорушень.
3. Кваліфікація кримінальних правопорушень залежно від стадії їх вчинення.
4. Кваліфікація кримінальних правопорушень, вчинених у співучасті.
5. Кваліфікація кримінальних правопорушень при їх множинності.
6. Кваліфікація кримінальних правопорушень при конкуренції кримінально-правових норм.

Запитання для самоконтролю:

1. Яке місце посідає кваліфікація кримінальних правопорушень у процесі застосування кримінально-правових норм?
2. Які існують передумови кваліфікації кримінальних правопорушень?

3. Що таке формула кваліфікації кримінальних правопорушень і юридичне формулювання обвинувачення?

4. Як здійснюється юридичне формулювання обвинувачення?

5. Яке теоретичне та практичне значення кваліфікації кримінальних правопорушень?

6. Які існують види незакінченого кримінального правопорушення?

7. Що таке добровільна відмова при незакінченому кримінальному правопорушенні? За яких умов можлива добровільна відмова?

8. Які особливості кваліфікації за готування до кримінального правопорушення Вам відомі?

9. На яких стадіях кримінального правопорушення можлива добровільна відмова від вчинення кримінального правопорушення?

10. Що таке причетність до кримінального правопорушення?

11. Які форми причетності Вам відомі?

12. Які види сукупності кримінальних правопорушень Вам відомі?

13. Що таке рецидив кримінальних правопорушень?

14. Чим продовжуване кримінальне правопорушення відрізняється від триваючого?

15. Що таке конкуренція кримінально-правових норм?

16. Які правила кваліфікації кримінально-правових норм при конкуренції Вам відомі?

17. Які види співучасників Вам відомі?

18. Які існують форми співучасті?

19. Як враховується множинність кримінальних правопорушень при їх кваліфікації?

20. Як співвідносяться рецидив і повторність кримінальних правопорушень?

Завдання 1. Заповніть таблицю «Відмежування причетності та співучасті кримінальних правопорушень»

<i>Критерії для відмежування</i>	<i>Причетність</i>	<i>Співучасть</i>

Завдання 2. Заповніть таблицю «Відмежування причетності та співучасті кримінальних правопорушень»

<i>Критерії для порівняння</i>	<i>Група осіб</i>	<i>Група осіб за попередньою змовою</i>	<i>Організована група</i>	<i>Злочинна організація</i>
Кількість учасників				
Момент виникнення				
Характер об'єднання				
Зв'язки між співучасниками				
Мета утворення				

Завдання 3. Опрацюйте наступні постанови Пленуму Верховного суду України:

1. Постанова Пленуму Верховного суду України від 04.06.2010 року № 7 «Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-10#Text>

2. Постанова Пленуму Верховного суду України від 23.12.2005 року № 13 «Про практику розгляду судами

кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями».

URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-05#Text>

Література (основна: 4, 26, 27, 28; допоміжна: 33, 39, 41, 58, 59, 60, 61, 83, 84, 101).

Тема 4. Проблемні аспекти кваліфікації злочинів проти національної безпеки

План заняття:

1. Поняття національної безпеки. Співвідношення національної та воєнної безпеки.
2. Кримінально-правове забезпечення національної безпеки.
3. Кваліфікація посягання на територіальну цілісність та недоторканість України.
4. Державна зрада: аналіз судової практики.
5. Колабораціонізм: поняття, види, особливості кваліфікації.
6. Пособицтво державі-агресору.
7. Посягання на життя державного чи громадського діяча.
8. Диверсія: особливості кримінально-правової кваліфікації.
9. Кваліфікація кримінального правопорушення передбаченого ст. 114-2 КК «Несанкціоноване поширення інформації про направлення, переміщення зброї, озброєння та бойових припасів в Україну, рух, переміщення або розміщення Збройних Сил України чи інших утворених відповідно до законів України військових формувань, вчинене в умовах воєнного або надзвичайного стану».

Запитання для самоконтролю:

1. Розкрийте суть поняття «національна безпека».
2. Як співвідносяться поняття «національна безпека» та «воєнна безпека»?

3. Які умови звільнення від кримінальної відповідальності за державну зраду?
4. Хто є суб'єктом злочину «Державна зрада»?
5. Які види колабораційної діяльності закріплені в статті 111-1 КК України?
6. Які особливості розмежування статті 111-1 КК України та статті 436-2 КК України?
7. Хто належить до державних та громадських діячів в розрізі потерпілих від посягання на життя державного чи громадського діяча?
8. Які способи вчинення диверсії передбачені в статті 113 КК України?
9. Хто є суб'єктом злочину «Шпигунство»?
10. Які умови звільнення від кримінальної відповідальності за шпигунство?
11. Які основні відмінності між державною зрадою та шпигунством?
12. При вирішенні яких питань призначення покарання та застосування інших заходів кримінально-правового характеру відповідно до спеціальних приписів КК має значення вчинення злочину проти основ національної безпеки України?

Завдання 1. Заповніть таблицю «Особливості призначення покарання в умовах воєнного стану».

<i>Стаття КК України</i>	<i>Відповідальність за ч. 1</i>	<i>Відповідальність в умовах воєнного стану</i>

Завдання 2. Заповніть таблицю «Колабораційна діяльність (ч. 1 ст. 111-1 КК України)».

<i>Публічне заперечення</i>	<i>Публічні заклики</i>

Завдання 3. Знайдіть у Єдиному державному реєстрі судових рішень (<https://reyestr.court.gov.ua/>) вирoki за статтею 111-1 КК України, проаналізуйте особливості їх кваліфікації та призначення покарання.

Література (основна: 4, 28; допоміжна: 35, 57, 58, 59, 60, 61, 83, 84, 88, 99).

Тема 5. Проблемні аспекти кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я

План заняття:

1. Види кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я.
2. Вбивства: поняття та види, особливості кваліфікації.
3. Тілесні ушкодження: поняття, види.
4. Відмежування умисного вбивства від тяжкого тілесного ушкодження, що потягнуло смерть.
5. Аналіз судової практики щодо кваліфікації кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я.
6. Домашнє насильство: проблемні аспекти кваліфікації.
7. Особливості кваліфікації інших кримінальних правопорушень проти життя та здоров'я.

Запитання для самоконтролю:

1. Які існують види вбивств?
 2. Що таке привілейоване умисне вбивство?
- Наведіть приклади.

3. Яке умисне вбивство вважається вчиненим з особливою жорстокістю?

4. Яке умисне вбивство вважається вчиненим загально небезпечним способом?

5. Що потрібно враховувати при кваліфікації та відмежуванні умисного вбивства від тяжкого тілесного ушкодження, що спричинило смерть?

6. Назвіть ознаки тяжкого тілесного ушкодження.

7. Які ознаки характеризують легке тілесне ушкодження?

8. Що таке систематичність як ознака домашнього насильства?

9. Які види насильства є кримінально-караними за статтею 126-1 КК України?

10. З якого моменту кримінальне правопорушення, передбачене статтею 126-1 КК України вважається закінченим?

11. Що таке емоційна залежність в контексті домашнього насильства та як вона може проявлятися?

12. Що означає принцип non bis in idem? Чи є порушенням цього принципу попередні притягнення до адміністративної відповідальності за вчинення домашнього насильства?

13. Які обмежувальні заходи можуть застосовуватися до осіб, що вчинили домашнє насильство?

14. Які ознаки характеризують середньої тяжкості тілесне ушкодження?

Завдання 1. Заповніть таблицю «Види тілесних ушкоджень».

<i>Вид тілесних ушкоджень</i>	<i>Ознаки</i>	<i>Втрата працездатності</i>	<i>Розлад здоров'я</i>
Тяжке тілесне ушкодження			
Середньої тяжкості тілесне ушкодження			

Легке тілесне ушкодження, що спричинило короткотривалий розлад здоров'я			
Легке тілесне ушкодження			

Завдання 2. Розв'яжіть задачу. Кваліфікуйте дії Ш.

Ш. під час сварки з потерпілим, бажаючи спонукати його утриматись від вербальної агресії в її бік, демонструвала потерпілому, який в цей момент сидів на ліжку, кухонний ніж, тримаючи його в руці на рівні шиї та обличчя потерпілого. Під час сварки із підсудною потерпілий, раптово встаючи з ліжка, настрикнувся на ніж ділянкою шиї, отримавши колото-різану рану з перетинанням судини, від чого помер на місці, незважаючи на спроби підсудної зупинити кровотечу.

У потерпілого виявлено низку прижиттєвих пошкоджень сухожилів, м'язів, забоїв та саден на обличчі, верхніх та нижніх кінцівках. Також із протоколів допиту свідків вбачалося, що потерпілий та підсудна, проживаючи разом, систематично сварились, застосовували насильство та погрожували один одному, що свідчить про вчинення злочину на ґрунті неприязних стосунків.

Завдання 3. Охарактеризуйте основні положення нормативно-правових актів та їх значення для криміналізації домашнього насильства.

<i>Нормативно-правовий акт</i>	<i>Короткий виклад</i>
Конвенція Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу із цими явищами	

Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»	
Кримінальний кодекс України	
Правова позиція ВСУ відповідно до Постанови ВС від 21.12.2021 у справі № 236/2450/20	

Завдання 4. Ознайомтеся з Правилами судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень, затвердженими Наказом МОЗ України № 6 від 17 січня 1995 року (URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0255-95#Text>) та дайте відповіді на запитання:

1. Яке тілесне ушкодження є небезпечним для життя в момент заподіяння?
2. Що таке душевна хвороба?
3. Яке знівечення обличчя є непоправним?
4. Які ознаки побоїв?
5. Що розглядають під втратою репродуктивної здатності?
6. Що розглядають під втратою слуху?
7. Що розглядають під втратою зору?
8. Що розглядають під втратою органу та його функцій?

Завдання 5. Ознайомтеся з Постановою Пленуму Верховного суду України «Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я особи» (URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03#Text>) та опрацюйте її.

Завдання 6. Ознайомтеся з Оглядом судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у провадженнях про кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством за період із 2018 року по серпень 2022 року (URL: [2022_09_26_Ogliad_KKS_2018_2022.pdf](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2022_09_26_Ogliad_KKS_2018_2022.pdf)) та законспектуйте основні положення.

Література (основна: 4, 8, 24, 28; допоміжна: 57, 58, 59, 83, 84, 86, 99).

Тема 6. Проблемні аспекти кваліфікації кримінальних правопорушень проти власності

План заняття:

1. Проблемні аспекти розмежування крадіжки, грабежу та розбою.
2. Проблемні аспекти відмежування шахрайства та вимагання.
3. Характеристика способів вчинення кримінальних правопорушень проти власності.
4. Судова практика в кваліфікації шахрайства.
5. Особливості кваліфікації інших кримінальних правопорушень.

Запитання для самоконтролю:

1. Які основні розмежувальні ознаки крадіжки та грабежу?
2. Які проблеми виникають при відмежуванні шахрайства від вимагання у кримінальному законодавстві?
3. Які способи вчинення кримінальних правопорушень проти власності можна виділити?
4. Яким чином визначається та розглядається фактор "насильства" у випадку грабежу та розбою?
5. Як визначається поняття "шахрайство" в кримінальному законодавстві, і як воно розрізняється від інших видів злочинів?
6. Як визначається момент завершення крадіжки та як це впливає на її кваліфікацію?
7. Як впливає використання зброї на кваліфікацію розбою та грабежу?
8. З якого моменту розбій є завершеним кримінальним правопорушенням?
9. З якого моменту вимагання є завершеним кримінальним правопорушенням?
10. Яка мінімальна сума крадіжки?

11. Яке насильство розглядають як небезпечне для життя та здоров'я потерпілого?

12. Який спосіб шахрайства передбачений в статті 190 КК України?

Завдання 1. Заповніть таблицю «Насильство при вчиненні грабежу та крадіжки»

<i>Насильство, що не є небезпечним для життя чи здоров'я потерпілого (насильницький грабіж)</i>	<i>Насильство, що небезпечне для життя чи здоров'я потерпілого (розбій)</i>

Завдання 2. Ознайомтеся з Постановою Пленуму Верховного суду України «Про судову практику в справах про злочини проти власності» (URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09#Text>) та опрацюйте її.

Завдання 3. Розв'яжіть задачу і дайте відповіді на запитання

Олег зайшов до невеликого магазину ввечері, коли він мав закритися, і в цей час там була лише продавчиня. Він вирішив непомітно взяти з собою ром, банку червоної ікри та шоколад, не сплачуючи за них. Коли продавчиня відвернулася, Олег приховав пляшку рому та сказав їй, що йому потрібно повернутися за гаманцем, який він залишив в автомобілі. Обіцявши швидко повернутися, він вийшов з магазину. У темному місці поруч він приховав пляшку рому в кущах, а потім повернувся до магазину. Тихо взявши банку червоної ікри і взявши у руки хлібину, Олег намагався вкрати шоколад, але не вдалося, оскільки він лежав на полиці біля каси. Олег розрахувався за хліб.

Кваліфікуйте дії Олега.

Як визначається мінімальна сума крадіжки, яка буде кримінально-каранною?

Література (основна: 4, 25, 28; допоміжна: 57, 58, 59, 77, 83, 84, 99).

Тема 7. Проблемні аспекти кваліфікації воєнних кримінальних правопорушень

План заняття:

1. Кримінально-правове забезпечення воєнної безпеки України.
2. Особливості кваліфікації окремих кримінальних правопорушень проти воєнної безпеки в сфері довкілля.
3. Судова практика у справах виправдовування, визнання правомірною, заперечення збройної агресії російської федерації проти України, глорифікація її учасників.
4. Порушення законів та звичаїв війни.
5. Кваліфікація геноциду.
6. Найманство.

Запитання для самоконтролю:

1. Що таке засоби ведення війни?
2. Що таке геноцид? Хто вперше ввів це поняття?
3. Що таке вербування найманців?
4. В яких міжнародних актах закріплені правила ведення війни?
5. Що таке глорифікація?
6. Які основні положення кримінально-правового забезпечення воєнної безпеки в Україні?
7. Що таке екоцид?
8. Як визначається та кваліфікується геноцид в кримінальному законодавстві України?
9. Які є особливості кримінальної відповідальності за терористичні дії в контексті воєнної безпеки?
10. Які перспективи притягнення військових злочинців до відповідальності за нормами міжнародного та національного законодавства?

11. Хто може бути потерпілим за статтею 438 КК України?

12. Охарактеризуйте суб'єктивну сторону найманства.

Підготуйте доповідь на одну із актуальних тем:

1. Функціонування системи кримінальної юстиції під час війни.

2. Злочини проти миру: проблематика притягнення до кримінальної відповідальності.

3. Римський статут: характеристика злочинів.

4. Досвід України у Міжнародному суді справедливості.

5. Перспективи ратифікації Україною Римського статуту Міжнародного кримінального суду.

6. Відповідальність за звірства військових рф проти мирного населення в Україні.

Література (основна: 4, 13, 16, 28, 29; допоміжна: 40, 42, 48, 50, 57, 58, 59, 78, 79, 80, 81, 92).

МОДУЛЬ 2. АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

Тема 8. Актуальні проблеми реалізації засад кримінального процесу

1. Поняття та загальна характеристика засад кримінального провадження.
2. Процесуальна аналогія в кримінальному процесі.
3. Проблемні аспекти реалізації засад кримінального провадження.
4. Особливості забезпечення принципу свободи та особистої недоторканності в кримінальному провадженні.
5. Актуальні проблеми реалізації права на захист в кримінальному провадженні. Принцип свободи від самовикриття.
6. Проблемні питання реалізації принципу презумпції невинуватості.
7. Практика Європейського суду з прав людини в контексті засад кримінального провадження.

Запитання для самоконтролю:

1. Які принципи кримінального процесу Вам відомі?
2. Що означає безпосередність судового розгляду?
3. Охарактеризуйте принцип верховенства права в контексті засад кримінального провадження.
4. Що розглядають під принципом доступу до правосуддя?
5. За яких умов можливе проникнення до житла чи іншого володіння особи?
6. Що таке процесуальна аналогія в контексті кримінального процесу?
7. Як забезпечується принцип свободи та особистої недоторканності в ході кримінального провадження?
8. Які є актуальні проблеми щодо реалізації права на захист в кримінальному провадженні?
9. У яких випадках участь захисника в кримінальному провадженні є обов'язковою?

10. Які проблемні питання виникають при впровадженні принципу презумпції невинуватості в практиці?

11. Як впливає практика Європейського суду з прав людини на реалізацію засад кримінального провадження в Україні?

12. Які рекомендації Європейського суду з прав людини щодо кримінального процесу можуть бути застосовані в українській практиці?

13. Які інституційні перешкоди існують у впровадженні засад кримінального провадження в Україні?

14. Які нові виклики може поставити перед системою кримінального правосуддя розвиток технологій та цифровізація?

15. Як змінюється підхід до засад кримінального провадження у зв'язку з реформами в судовій системі України?

16. Які заходи можуть бути запроваджені для підвищення ефективності реалізації засад кримінального провадження в Україні?

Завдання 1. Заповніть таблицю «Принципи кримінального процесу»

Назва принципу	Де закріплений?	Пояснення

Завдання 2. Ознайомтеся з рішеннями ЄСПЛ: 1) Криволапов проти України: рішення ЄСПЛ від 02.01.2019 р. Заява №5406/07. – URL : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d94#Text 2) Шагін проти України від 10.12.2009 року. Заява № 20437/05. URL: [Справа "Шагін проти України" \(Заява N ... | від 10.12.2009 \(rada.gov.ua\)\)](#).
Дайте відповіді на запитання:

1. Які порушення констатував ЄСПЛ?
2. Які заходи можливо вжити для їх попередження?

Література (основна: 1, 3, 5, 12; допоміжна: 36, 37, 63-72, 82, 94, 106).

Тема 9. Актуальні питання доказування в кримінальному провадженні: теорія та практика

1. Поняття доказів. Класифікація доказів: поняття, критерії та значення.

2. Ознаки доказів.

3. Особливості визнання доказів недопустимими. Аналіз основних підстав визнання доказів недопустимими в практичній площині.

4. До питання про структуру процесу доказування. Особливості збирання доказів у кримінальному провадженні. Оцінка доказів судом. Роль юридичної аргументації в оцінці доказів.

5. Джерела доказування в кримінальному провадженні щодо злочинів та кримінальних проступків.

6. Практика Європейського суду з прав людини у стандартах доказування. Стандарт доказування «поза розумним сумнівом». Особливості застосування стандартів доказування на практиці.

Запитання для самоконтролю:

1. Що таке докази відповідно до кримінального процесуального законодавства?

2. Які критерії використовуються для класифікації доказів, і яке значення має ця класифікація в процесі доказування?

3. Які ознаки характеризують докази в кримінальному провадженні?

4. Які особливості визнання доказів недопустимими існують в кримінальному процесі, і як вони застосовуються на практиці?

5. Які є основні підстави для визнання доказів недопустимими?

6. Як збираються докази у кримінальному провадженні, і які особливості пов'язані з цим процесом?

7. Як суд оцінює докази в кримінальному провадженні, і як визначається їхня достовірність?

8. Яка роль юридичної аргументації в оцінці доказів, і як вона впливає на судові рішення?

9. Які є джерела доказів у кримінальному провадженні, особливо при розслідуванні злочинів та кримінальних проступків?

10. Які аспекти практики Європейського суду з прав людини стосовно стандартів доказування впливають на кримінальний процес?

11. Як визначається стандарт доказування "поза розумним сумнівом" і як він застосовується в кримінальному судочинстві?

12. Як визначаються стандарти доказування в національному законодавстві, і як вони співвідносяться з міжнародними стандартами?

13. Як можуть змінитися підходи до оцінки доказів у зв'язку з розвитком інтелектуальних технологій та штучного інтелекту?

Завдання 1. Проаналізуйте судові рішення та дайте відповіді на запитання.

«ОСОБА_3 , 20 грудня 2021 року о 12 год 25 хв., знаходячись у приміщенні торгівельного центру «Епіцентр К», розташованого за адресою м.Хуст, вул. Львівська, 241, з поліції зі спортивним взуттям, взяв пару кросівок марки Amsterdam 5JR ENERGETICS SS21, вартістю 597 грн., які заховав у рюкзак з яким прийшов, після чого, умісно, з корисливих мотивів, усвідомлюючи протиправність, карність та суспільну небезпечність своїх дій, а також настання суспільно-небезпечних наслідків, з метою таємного викрадення вказаних кросівок, не оплачуючи пройшов повз касу магазину на вулицю.

В подальшому, працівниками ТЦ «Епіцентр К» було виявлено крадіжку в ході моніторингу відео з камер спостереження в режимі теперішнього часу та затримано ОСОБА_3 на вулиці поблизу торгового центра.

Таким чином, ОСОБА_3 здійснив таємне викрадення чужого майна (крадіжку), тим самим вчинивши дії, передбачені частиною 1 [статті 185 КК України](#).

Окрім того, 21 грудня 2021 року о 15 год 04 хв., ОСОБА_3, знаходячись у приміщенні торгівельного центру «Епіцентр К», розташованого за адресою м.Хуст, вул. Львівська, 241, усвідомлюючи, що він раніше вчинив інше корисливе правопорушення, взяв з полиці з побутовою технікою коробку з упакованим пластиковим електрочайником марки «HausMark ЕКІ-1712», вартістю 448 грн. 98 коп., який з корисливих мотивів, усвідомлюючи протиправність, карність та суспільну небезпечність своїх дій, а також настання суспільно-небезпечних наслідків, з метою таємного викрадення, не оплачуючи пройшов повз касу магазину на вулицю.

В подальшому, працівниками ТЦ «Епіцентр К» було виявлено крадіжку в ході моніторингу відео з камер спостереження в режимі теперішнього часу та затримано ОСОБА_3 на вулиці поблизу торгового центра.

Таким чином, ОСОБА_3 здійснив таємне викрадення чужого майна (крадіжку) вчинене повторно, тим самим вчинивши дії, передбачені ч.2 [ст. 185 КК України](#).

У судовому засіданні обвинувачений ОСОБА_3 вину по пред'явленому йому обвинуваченню у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених частиною 1 [статті 185 КК України](#) та частиною 2 [статті 185 КК України](#), визнав повністю, суду пояснив, що зайшов у ТЦ «Епіцентр», ходив по ньому, побачив полку із спортивним взуттям, взяв коробку з дитячими кросівками, після чого не заплатив та вийшов надвір, де його спіймала охорона. Наступного дня, було так само, взяв чайник, думав, що його ніхто не бачить, вийшов не заплативши, однак його на виході спіймали. Щиро кається у вчиненому.»

Проаналізуйте допустимість кожного доказу. Чи були додержані всі процедурні та конституційні вимоги під час його збирання та представлення в суді?

Класифікуйте докази за різними підставами, такими як прямі та непрямі. Поясніть, як ця класифікація може вплинути на

переконливість кожного доказу в контексті даної кримінальної справи.

Завдання 2. Заповніть таблицю.

<i>Ознака</i>	<i>Характеристика</i>	<i>Приклади порушення</i>
Належність		
Допустимість		
Достатність		
Достовірність		

Література (основна: 1, 3, 5, 7, 9; допоміжна: 36, 43, 45, 49, 52, 54, 55, 56, 63-72, 74, 76, 85, 89, 96, 97, 108, 109).

Тема 10. Проблемні питання проведення слідчих (розшукових) дій за кримінальним процесуальним законодавством України

1. Правовий інститут слідчих (розшукових) дій в кримінальному процесі.
2. Система слідчих (розшукових) дій та основні вимоги до їх проведення. Законність та правомірність слідчих (розшукових) дій.
3. Застосування примусу під час проведення слідчих розшукових дій.
4. Проблемні питання проведення обшуку.
5. Складнощі дотримання процесуальних вимог під час слідчого експерименту.
6. Пред'явлення речей та особи для впізнання: проблемні аспекти законодавства та практики проведення слідчої (розшукової) дії.
7. Процесуальна регламентація слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з тілом неживої людини.
8. Аналіз основних слідчих помилок, допущених під час проведення слідчих (розшукових) дій.
9. Негласні слідчі (розшукові) дії: поняття, види, загальний порядок.

10. Забезпечення прав людини при провадженні негласних слідчих розшукових дій.

11. Обґрунтованість обмеження прав людини під час проведення негласних слідчих розшукових дій.

Запитання для самоконтролю:

1. Як визначається правовий інститут слідчих (розшукових) дій в кримінальному процесі України?

2. Як будується система слідчих (розшукових) дій, і які є основні вимоги до їх проведення згідно з кримінальним процесуальним законодавством?

3. В яких випадках та за яких умов може застосовуватися примус під час проведення слідчих (розшукових) дій?

4. Які є проблемні питання, пов'язані з проведенням обшуку, і як їх можна вирішити в рамках кримінального процесу?

5. Які труднощі можуть виникнути при дотриманні процесуальних вимог під час слідчого експерименту, і як їх уникнути?

6. Як регламентується проведення слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з тілом неживої людини в процесі розслідування кримінальних правопорушень?

7. Які правила пред'явлення речей та осіб для впізнання визначаються законодавством?

8. Які можуть бути причини та наслідки слідчих помилок, які допускаються під час проведення розшукових дій?

9. Як визначається поняття «негласні слідчі (розшукові) дії», і які види цих дій існують?

10. Як можуть бути забезпечені права людини при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій?

Завдання 1. Складіть схему «Слідчі (розшукові) дії».

Завдання 2. Складіть алгоритм проведення слідчої (розшукової) дії на вибір.

Завдання 3. Заповніть таблицю

<i>Назва слідчої (розшукової) дії</i>	<i>Ким призначається</i>	<i>Основні правила</i>

Література (основна: 1, 3, 5, 7, 9, 11, 14, 17, 18, 19; допоміжна: 36, 44, 63-72, 95, 98, 100, 107).

Тема 11. Судовий розгляд в суді першої, апеляційної та касаційної інстанції: теоретичні основи та проблемні аспекти. Окремі питання укладення угод в кримінальному провадженні.

1. Основні етапи судового розгляду в суді першої інстанції.
2. Безпосередність судового розгляду та винятки з неї.
3. Порядок дослідження доказів під час судового розгляду та реалізація засади змагальності на цьому етапі.
4. Гарантії прав учасників судового розгляду.
5. Зміна меж судового розгляду.
6. Особливості судового розгляду кримінального провадження щодо проступків та злочинів.
7. Розгляд справи судом присяжних: проблемні аспекти.
8. Строки судового розгляду.
9. Перегляд справи судом апеляційної інстанції: загальні положення, підстави, строки та проблемні аспекти.
10. Перегляд справи судом касаційної інстанції: загальні положення, підстави, строки та проблемні аспекти.
11. Угоди про примирення та визнання винуватості: загальна характеристика, співвідношення з іншими інститутами, зокрема медіацією. Проблемні аспекти укладення угод про примирення. Порядок укладення угод в кримінальному

провадженні. Зміст угод в кримінальному провадженні. Наслідки невиконання угоди.

Запитання для самоконтролю:

1. Які основні етапи судового розгляду існують в суді першої інстанції в кримінальному процесі?
2. В чому полягає принцип безпосередності судового розгляду, і які можуть бути винятки з цього принципу?
3. Яким чином проводиться дослідження доказів під час судового розгляду, і як забезпечується змагальність сторін на цьому етапі?
4. Які гарантії прав учасників судового розгляду в кримінальному процесі існують, і як вони реалізуються?
5. Які можуть бути варіанти зміни меж судового розгляду, і як вони впливають на хід судового розгляду?
6. Як відрізняється судовий розгляд кримінального провадження щодо проступків та злочинів, і які особливості враховуються?
7. Яким чином організовується розгляд справи судом присяжних, і які можуть виникати проблеми на цьому етапі?
8. Які строки передбачені для судового розгляду справ в кримінальному процесі, і як вони впливають на справедливість?
9. Як відбувається перегляд справи судом апеляційної інстанції, і які є загальні положення, підстави та проблемні аспекти?
10. Яким чином здійснюється перегляд справи судом касаційної інстанції, і які проблеми можуть виникнути на цьому етапі?
11. Яка загальна характеристика угод про примирення та визнання винуватості в кримінальному провадженні?
12. Як взаємодіють угоди про примирення з іншими інститутами, зокрема з медіацією, в кримінальному процесі?

13. Які можуть бути наслідки невиконання угоди в кримінальному провадженні, і як це враховується в правовій практиці?

14. Як взаємодіють сторони судового процесу при укладенні та виконанні угод в кримінальному провадженні?

Завдання 1. Складіть обвинувальний вирок.

Завдання 2. Порівняйте основні етапи судового розгляду у суді першої, апеляційної та касаційній інстанціях в кримінальному процесі.

Література (основна: 1, 3, 5; допоміжна: 36, 63-72, 91,).

4. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Виконання індивідуального завдання зорієнтоване на поглиблення, узагальнення та закріплення знань, отриманих здобувачами під час лекцій із дисципліни «Актуальні проблеми кримінального права та процесу», а також опрацювання ними необхідних вмінь та навичок у зв'язку із необхідністю вирішення актуальних проблем теорії та практики.

Індивідуальне завдання передбачає роботу в групах (3-5 осіб). Завданням групи є розробка Проекту Закону України про внесення змін до Кримінального кодексу України та (або) Кримінального процесуального кодексу України з метою удосконалення кримінального та (або) кримінального процесуального законодавства.

Група має підготувати наступні документи:

1. Проект Закону України про внесення змін до законодавства.
2. Пояснювальна записка до Проекту Закону України (обґрунтування).
3. Порівняльна таблиця до Проекту Закону України.
4. Науково-експертний висновок на Проект Закону України.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Європейська конвенція з прав людини від 04.11.1950 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text
2. Загальна декларація прав людини: Декларація Орг. Об'єдн. Націй від 10.12.1948 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
3. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року із змінами станом. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
4. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 року № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
5. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>
6. Справа «Петухов проти України (№ 2)» (Заява № 41216/13). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_d98#Text
7. Положення про Єдиний реєстр досудових розслідувань, порядок його формування та ведення : затв. Наказом Ген. прокурора України від 30.06.2020 № 298. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0298905-20>
8. Правила судово-медичного визначення ступеня тяжкості тілесних ушкоджень : Затверджені наказом № 6 Міністерства охорони здоров'я України від 17 січня 1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0255-95>
9. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1697-18>
10. Про амністію: Закон України від 05.07.2001 № 2593-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2593-14#Text>
11. Про Бюро економічної безпеки України від 28.01.2021 № 1150-IX <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1150-20#Text>
12. Про виконання рішень та застосування практики Європейського суду з прав людини: Закон України

від 23.02.2006 № 3477-IV.

URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3477-15#Text>

13. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо посилення відповідальності за злочини проти основ національної безпеки України в умовах дії режиму воєнного стану»: закон України № 2113-IX від 3.03.2022 / БД «Законодавство України»; ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2113-20#Text>.

14. Про затвердження Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0114900-12#Text>

15. Про затвердження Порядку подання до Офісу Президента України матеріалів за клопотаннями про помилування засуджених та виконання указів Президента України про помилування: Наказ Міністерства юстиції України від 26.05.2021 № 1848/5. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0700-21#Text>

16. Про захист цивільного населення під час війни : Конвенція Орг. Об'єдн. Націй від 12.08.1949 р. : станом на 8 лют. 2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_154#Text (дата звернення: 21.03.2023)

17. Про Національне антикорупційне бюро України : Закон України від 14 жовтня 2014 року. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1698-18/page>

18. Про Національну поліцію : Закон України від 2 липня 2015 року <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19>

19. Про оперативно-розшукову діяльність від 18.02.1992 № 2135-XII URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12#Text>

20. Про положення про порядок здійснення помилування: Указ Президента України від 21 квітня 2015 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/223/2015#Text>

21. Про затвердження Порядку подання до Офісу Президента України матеріалів за клопотаннями про помилування засуджених та виконання указів Президента

України про помилування: Наказ Міністерства юстиції України від 26.05.2021 року № 1848/5 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0700-21#Text>

22. Про практику застосування судами України законодавства про звільнення особи від кримінальної відповідальності: Постанова Пленуму Верховного суду України від 23.12.2005 року № 12. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0012700-05#Text>

23. Про практику призначення судами кримінального покарання: Постанова Пленуму Верховного суду України від 24.10.2003 року № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-03#Text>

24. Про судову практику в справах про злочини проти життя та здоров'я: Постанова Пленуму Верховного суду України від 07.02.2003 № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0002700-03#Text>

25. Про судову практику у справах про злочини проти власності: Постанова Пленуму Верховного суду України від 06.11.2009 року № 10. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0010700-09#Text>

26. Про практику застосування судами кримінального законодавства про повторність, сукупність і рецидив злочинів та їх правові наслідки: Постанова Пленуму Верховного суду України від 04.06.2010 року № 7. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0007700-10#Text>

27. Про практику розгляду судами кримінальних справ про злочини, вчинені стійкими злочинними об'єднаннями: Постанова Пленуму Верховного суду України від 23.12.2005 року № 13. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0013700-05#Text>

28. Проект Кримінального кодексу України. URL: <https://newcriminalcode.org.ua/criminal-code>

29. Римський статут міжнародного кримінального суду : статут Міжнар. судів від 17.07.1998 р. : станом на 16 січ. 2002 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_588#Text (дата звернення: 23.10.2022).

30. Рішення Конституційного Суду України № 1-р/2019 від 26 лютого 2019 року щодо визнання неконституційною статті 368-2 («Незаконне збагачення») Кримінального кодексу України. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v001p710-19#n68>

31. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційними скаргами Крупка Дмитра Володимировича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 81, частини першої статті 82 Кримінального кодексу України, Костіна Володимира Володимировича, Мельниченка Олександра Степановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 82 Кримінального кодексу України та за конституційною скаргою Гогіна Віктора Івановича щодо відповідності Конституції України (конституційності) частини першої статті 81 Кримінального кодексу України (справа про перегляд вироку особі, караній на довічне позбавлення волі) від 16 вересня 2021 року № 6-п(II)/2021 <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v006p710-21#Text>

32. Vinter and Others v. the United Kingdom. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:\[%22002-7652%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/fre#{%22itemid%22:[%22002-7652%22]})

Допоміжна:

33. Антонюк Н. О. Диференціація кримінальної відповідальності у правовому інституті звільнення від кримінальної відповідальності. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: юридичні наук.* 2020. Том 31 (70). Ч. 3. С. 16–21.

34. Бабаніна В. В. Механізм створення та реалізації кримінального законодавства України : монографія. Київ : ФОП Маслаков, 2019. 512 с.

35. Бантишев О. Ф., Шамара О. В. Кримінальна відповідальність за злочини проти основ національної безпеки України (проблеми кваліфікації) : моногр. / 3-є вид., перероб. та доп. Луганськ, ТОВ «Віртуальна реальність», 2014. 240 с.

36. Благодир А. А., Благодир В. С., Благодир С. М., Ляш А. О., Міщук І. В., Цимбалюк В. І., Давнюк Ю. В. Застосування примусу під час провадження слідчих дій : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів /

видання друге, перероблене і доповнене. Львів : ФОП Піча С. В., «Новий Світ – 2000», 2019. 174 с.

37. Борейко Г. Д. Обмова підозрюваним (обвинуваченим) завідомо невинуватої особи як свобода від самовикриття чи зловживання правом? *Прикарпатський юридичний вісник. Кримінальний процес, криміналістика*. 2022. Вип. № 2 (43). С. 118–121.

38. Буняк В. С. Європейська конвенція з прав людини та кримінальне право : науково-практичний посібник / відп. ред. В. С. Ковальський. Київ : Юрінком Інтер, 2020. 156 с.

39. Вознюк А. А. Кримінальна відповідальність за створення злочинних об'єднань та участь у них : монографія. Київ : ФОП Маслаков, 2018. 928 с.

40. Глушко А. М. Особливості кримінально-правової кваліфікації дій особи за порушення законів та звичаїв війни. *Часопис Київського університету права*. 2023. № 2. С. 164–167. <https://doi.org/10.36695/2219-5521.2.2023.34>

41. Горох О. П. Практика застосування Верховним судом України положень Загальної частини Кримінального кодексу України / за заг. ред. А. А. Музики. К. : «Центр учбової літератури», 2017. 524 с.

42. Грушко М. В. Воєнні злочини та злочини проти людяності як міжнародні злочини порушення норм *jus cogens*: питання кваліфікації. *Академічні візії*. 2023. № 19. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/743>

43. Докази та доказування у кримінальному провадженні : навч. посібник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 272 с.

44. Дрозд В. Г. Правове регулювання досудового розслідування: проблеми теорії та практики : монографія. Одеса : Гельветика, 2018. 448 с.

45. Дроздов О., Шульгін С. Доктрина плодів отруєного дерева: міжнародний історичний екскурс та національні реалії. *Закон і бізнес*. 2020. 21 березня – 03 квітня. № 13 (1467). URL: https://zib.com.ua/ua/142094-doktrina_plodiv_otruenogo_dereva_mizhnarodniy_istorichniy_ek.ht ml.

46. Дудоров О. О., Мовчан Р. О. Відповідальність за пособництво державі-агресору: проблеми кваліфікації та вдосконалення кримінального закону. *Вісник Асоціації кримінального права України*. 2022. № 2 (18). С. 101–111. URL: <http://195.34.206.236/handle/123456789/2604>
47. Дудоров О. О., Хавронюк М. І. Кримінальне право : навчальний посібник / За заг. ред. М. І. Хавронюка. Київ : Ваїте, 2014. 944 с.
48. Закони і звичаї війни: звідки вони беруться і про що в них йдеться. URL: <http://bug.org.ua/article/zakony-i-zvychayi-vijnyzvidky-vony-berutsya-i-pro-shho-v-nyh-jdetsya-651303/>
49. Заходи забезпечення кримінального провадження : навч. посібник / О. В. Авраменко, Р. І. Благута, А. Я. Хитра; Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів : ЛьвДУВС, 2014. 191 с.
50. Злочини проти людяності в Україні: відмінність від воєнних злочинів та проблематика притягнення до відповідальності. *European Business Association. European Business Association*. URL: <https://eba.com.ua/zlochyny-proty-lyudyanosti-v-ukrayini-vidminnist-vid-voyennyh-zlochyniv-ta-problematykaprytyagnennya-do-vidpovidalnosti/> (дата звернення: 21.04.2023)
51. Злочинна колаборація в умовах збройної агресії : практичний poradnik з кримінально-правової оцінки та розмежування / За заг. ред. В. В. Малюка. Київ : Алерта, 2023. 312 с.
52. Ковальчук С. О. Вчення про речові докази у кримінальному процесі: теоретико-правові та практичні основи : монографія. Івано-Франківськ : Супрун В. П., 2017. 618 с.
53. Коломієць Ю. Ю. Кримінально-правова ідеологія: філософсько-правове дослідження : монографія. Арциз: ФОП Петров О. С., 2019. 472 с.
54. Крет Г. Р. Міжнародні стандарти доказування у кримінальному процесі України: теоретико-правові та практичні основи. 12.00.09. Одеса, 2020. 47 с.
55. Крет Г. Р. Міжнародні стандарти доказування у системі стандартів справедливого правосуддя у кримінальному

провадженні. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. № 4. Т. 1. С. 178–182

56. Крет Г. Р. Стандарт доказування «поза розумним сумнівом» у практиці Верховного Суду. *Право і суспільство*. 2019. № 3. С. 212–217.

57. Кримінальне право (Особлива частина): методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни / Шевчук А. В., Боднарук О. М. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 71 с.

58. Кримінальне право України (Загальна та Особлива частини) : посіб. для підгот. до зовніш. незалеж. оцінювання / В. І. Тютюгін, М. А. Рубашенко ; відп. ред. В. І. Тютюгін ; 4-те вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2023. 352 с.

59. Кримінальне право України. Особлива частина : навч.-метод. посіб. / Л. Абакіна-Пілявська, К. Агапова, А. Берш та ін.; за заг. ред. Ю. Ю. Коломієць, О. В. Ободовського. Київ : Юрінком Інтер, 2023. 228 с.

60. Кримінальне право України: Загальна частина : підручник / В. І. Борисов, В. Я. Тацій, В. І. Тютюгін та ін.; за ред. проф. В. В. Сташиса, В. Я. Тація. 4-те вид., переробл. і допов. Харків : Право, 2010. 455 с.

61. Кримінальне право України : навч. посіб. для підготовки до ЗНО (ЄФВВ) для вступу на магістратуру / І. М. Сопілко, С. Я. Лихова, Т. Д. Лисько. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2020. 456 с.

62. Кримінальне право. Загальна частина: науково-експертні висновки / за ред. П. С. Берзіна. Київ : Алерта, 2024. 662 с.

63. Кримінальний процес : навч. посіб. для підгот. до іспиту: О. В. Капліна, М. О. Карпенко, В. І. Маринів та ін. Харків : Право, 2019. 298 с.

64. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар: у 2 т. Т. 1 / О. М. Бандурка, Є. М. Блажівський, Є. П. Бурдоль та ін.; за заг. ред. В. Я. Тація, В. П. Пшонки, А. В. Портнова. Х. : Право, 2012. 768 с.

65. Кримінальний процес : навч. посібник / Ю. П. Аленін, Л. І. Аркуша та ін.; НУ «Одеська юридична академія». Одеса : Фенікс, 2020. 582 с.
66. Кримінальний процес : підручник / О. В. Капліна, О. Г. Шило, В. М. Трофименко та ін. ; за заг. ред. О. В. Капліної, О. Г. Шило. Харків : Право, 2019. 584 с
67. Кримінальний процес : підручник : у 2 ч. / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін. ; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів : ЛьвДУВС, 2019. Ч. 2. 616 с.
68. Кримінальний процес України: навч. посіб. / за заг. ред. О. П. Кучинської, Ю. В. Циганюк ; 3-тє вид., допов. Київ : Юрінком Інтер, 2023. 652 с.
69. Кримінальний процес: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів : ЛьвДУВС, 2019. Ч. 1. 532 с.
70. Кримінальний процес: підручник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін.; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова, В. В. Луцика. Львів: ЛьвДУВС, 2019. Ч. 1. 532 с.
71. Кримінальний процес: сучасний вимір та перспективні тенденції : IV Харків. кримінал. процесуал. полілог, присвяч. 100-річчю від дня народж. канд. юрид. наук , проф. С. А. Альперта, «Пів століття служіння науці та освіті» (м. Харків, 24 берез. 2023 р.) : зб. ст. / редкол.: О. В. Капліна, В. В. Вапнярчук, С. Б. Фомін. Харків : Право, 2023. 184 с.
72. Кримінальний процесуальний кодекс України : наук.-практ. коментар / за заг. ред. С. В. Ківалов, С. М. Міщенко, В. Ю. Захарченко. Х. : Одиссей, 2013. 1104 с.
73. Кримінально-процесуальна відповідальність : монографія / Р. М. Білокінь. К. : Кафедра, 2017. 429 с.
74. Кудрявцев О. В, Адвокат у кримінальному процесі. Практичні поради : посібник. 2-ге вид., виправл. та доповн. Київ : Норма права, 2022. 382 с.
75. Лапкін А. В. Прокурор як менеджер досудового розслідування. *Правовий часопис Донбасу*. 2018. № 1. С. 197–202.

76. Лобойко Л. М., Банчук О. А. Кримінальний процес : навчальний посібник. К. : Ваїте, 2014. 280 с.
77. Людвік В.Д., Хашев В.Г. Окремі аспекти кримінальної відповідальності за вчинення кримінальних правопорушень проти власності в умовах воєнного стану в Україні. The 10th International scientific and practical conference 'Science, innovations and education: problems and prospects', (may 4-6, 2022) CPN Publishing Group, Tokyo, Japan. 2022. С. 571–576.
78. Мануїлова К. Становлення та розвиток концепції відповідальності за міжнародні злочини, що порушують права людини. *Академічні візії*. 2023. № 17. DOI: <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.10072003>
79. Манукян В. І. Страсбурзьке право. Страсбурзький суд з прав людини. Право, практика, коментар / пер. з рос. О. М. Уліщенко. Харків : Право, 2019. 560 с.
80. Мовчан Р. О. «Воєнні» новели Кримінального кодексу України: правотворчі та правозастосовні проблеми : монографія. Київ : Норма права, 2022. 244 с.
81. Мовчан Р. О. Аналіз кримінально-правової новели про несанкціоноване поширення військово значущої інформації (ст. 114-2 Кримінального кодексу України). *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 4. С. 326–330.
82. Навроцька В. В. Право на свободу від самовикриття, викриття членів сім'ї чи близьких родичів як одна із процесуальних гарантій. Вісник ЛДУВС ім. Е. О. Дідоренка. 2020. Вип. № 3(91). С. 127–138.
83. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України Станом на 18 січня 2022 року / За заг. ред. Копотуна І. М. Київ : Видавничий дім «Професіонал», 2022. 932 с.
84. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу / за ред. С. В. Ківалова та С. І. Кравченка. Одеса : Фенікс, 2020. 924 с.
85. Недопустимі докази / Я. П. Зейкан, О. М. Лисак, В. М. Барсук, 2-ге вид., змін. й доповн. Київ : ВД «Дакор», 2024. 372 с.

86. Оглядом судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду у провадженнях про кримінальні правопорушення, пов'язані з домашнім насильством за період із 2018 року по серпень 2022 року. URL: 2022_09_26_Ogliad_KKS_2018_2022.pdf

87. Олійник О. С. Принципи кримінального права: поняття, система та значення : монографія. Київ : Науково-дослідний інститут публічного права. 2020. 544 с.

88. Павликівський В. І., Яценко А. М. Кримінальна відповідальність за різні прояви колабораціонізму: проблеми правозастосування. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2023. № 2 (29). С. 31–50.

89. Панова А. В. Визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні: дис. ... канд. юрид. наук / Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого, 2016. 226 с.

90. Пархоменко Н. М. Правова доктрина як матриця якісного права. *Правова держава*. 2020. Випуск 31. С. 54–62.

91. Перепелиця С. І. Кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення : монографія. Х. : Право, 2015. 178 с.

92. Порушення законів та звичаїв війни: особливості кваліфікації ст. 438 КК України проаналізувала суддя ВС Наталія Марчук. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/press-centr/news/1345046/>

93. Поттешер Фредерик. Вилатні судові процеси. Київ : Центр учбової літератури, 2022. 316 с.

94. Принципи кримінального провадження у світлі практики Європейського суду з прав людини : монографія / О. П. Кучинська, Т. І. Фулей, Р. В. Бараннік. Ніжин : Аспект-Поліграф, 2013. 227 с.

95. Проблеми кваліфікації та розслідування кримінальних правопорушень в умовах воєнного стану : матеріали наук.-теорет. конф. (Київ, 26 трав. 2022 р.) / редкол.: С. Д. Гусарев, С. С. Чернявський, А. А. Вознюк та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2022. 410 с.

96. Слюсарчук Х. Р. Стандарти доказування у кримінальному провадженні. 12.00.09. Львів 2017. 28 с.
97. Степаненко А. С. Стандарт доказування «поза розумним сумнівом» у кримінальному провадженні : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.09, Одеса, 2017. 20 с.
98. Тагієв С. Р. Інститут негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному процесі України: теорія і практика : монографія. Чернігів : Десна Поліграф, 2015. 511 с.
99. Теоретичні основи кваліфікації кримінальних правопорушень: навч. посібник / І. М. Сопілко, С. Я. Лихова, О. П. Куліков. Тернопіль : Осадця Ю. В., 2022. 188 с.
100. Теорія і практика кримінального процесуального доказування : монографія. Харків : Вапнярчук В.В.: Юрайт, 2017. 408 с.
101. Тertiшник В. М. Кримінальний процесуальний кодекс України. Науково-практичний коментар. Вид. 19-те, доповн. і перероб. Київ : Алтера, 2022. 1128 с.
102. Фаринник В. І. Застосування заходів забезпечення кримінального провадження: теорія та практика : монографія. К. : Алерта, 2017. 548 с.
103. Фоміна Т. Г. Застосування запобіжних заходів у кримінальному провадженні: проблеми теорії та практики : монографія. Харків : Панов А. М., 2020. 576 с.
104. Фріс П. Л. Ідеологія кримінально-правової політики : монографія. Івано-Франківськ : Супрун В. П. 2021 389 с.
105. Хавронюк М. І. Зміни до Кримінального кодексу України у зв'язку з військовою агресією РФ проти України : матеріали вебінару, проведеного Національною школою суддів України у співпраці з ОБСЄ ; USAID (13 квіт. 2022 р.) / Національна школа суддів України. URL: <http://nsj.gov.ua/>
106. Циганій С. О., Кузьмічова-Кисленко Є. В. Сучасні підходи до засад кримінального провадження. *Наукові інновації та передові технології*. Київ, 2022. Вип. № 7(9). С. 278–287.

107. Цуцкірідзе М. С. Кримінальна процесуальна діяльність слідчого: теорія та практика : монографія. Київ : Правова єдність ; Алерта, 2020. 559 с.

108. Яновська О. Г. Доктрина заборони використання «плодів отруйного дерева» та винятки з неї: судова практика Великої Палати Верховного Суду в кримінальних провадженнях. URL: <https://sud.ua/ru/news/blog/186447-doktrina-zaboroni-vikoristannya-plodiv-otruynogo-dereva-ta-vinyatki-z-neyi-sudova-praktika-velikoyi-palati-verkhovnogo-sudu-v-kriminalnikh-provadzhennyakh>

109. Яновська О. Г. Застосування доктрини «плодів отруєного дерева» при перегляді судових рішень за виключними обставинами. Кримінальний процес і криміналістика: виклики часу: збірник статей за матеріалами Всеукраїнської науково-практичної конференції з нагоди 20-річчя кафедри кримінального процесу і криміналістики Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, 24 січня 2020 року). Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2020. С. 213–219.